

Turkish Studies Educational Sciences

Volume 14 Issue 3, 2019, p. 303-320

DOI: 10.29228/TurkishStudies.22604

ISSN: 2667-5609

Skopje/MACEDONIA-Ankara/TURKEY

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

EXCELLENCE FOR THE FUTURE
IBU.EDU.MK

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info / Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: 19.02.2019

✓ Accepted/Kabul: 10.06.2019

✍ Report Dates/Rapor Tarihleri: Referee 1 (02.03.2019)- Referee 2 (30.04.2019)

This article was checked by iThenticate.

HÜSNÜ AŞK'IN DEĞERLER EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Kudret ALTUN* - Müjgan BEKDAŞ** - Nurullah KARAOĞULLARI***

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, Şeyh Galip'in *Hüsnü Aşk* adlı eserinde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen değerlerin yer alma durumunun analiz edilmesidir. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Araştırmada veri toplamak için doküman analizi tercih edilmiş ve verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ilköğretim okullarında kazandırılması için öğretim programlarında belirlemiş olduğu, "sevgi, güzellik, edep, azim ve sebat, belagat, sabır, vefa, fedakarlık, ahlaklı olmak, gelenek ve göreneklere bağlılık, saygı ve hürmet, aile sevgisi, ümitvar olmak, aidiyet ve birlik, geçmişe bağlılık, tefekkür, affedicilik, asalet, sahiplenmek ve sahiplenilmek, barışseverlik" değerleri ile ilgili ifadeler belirlenmiş, ardından bu ifadeler yorumlanarak ilgili olduğu değerlerin başlığı altında tahlil edilmiştir. Elde edilen bulgular incelendiğinde *Hüsn ü Aşk'ta* en çok yer verilen değer, muhabbet olduğu bunu sırasıyla, güzellik, edep, azim ve sebat, güzel söz, sabır, vefa, fedakarlık, ahlaklı olmak, gelenek ve göreneklere bağlılık, saygı (hürmet) aileye bağlılık, ümitvar olmak, aidiyet, geçmişe bağlılık, tefekkür, affedicilik, asalet, sahiplenmek ve sahiplenilmek, barışseverlik değerinin takip ettiği belirlenmiştir. Eserin belirlenen değerler bakımından zengin bir içeriğe sahip olmasından dolayı değerlerin gençlere kazandırılmasında okuma materyali olarak kullanılması önerilmektedir. Eserin sadeleştirilerek Türkçe ders kitaplarında okuma metni olarak yer alması önerilmektedir. Bu

* Doç. Dr., Erciyes Üniversitesi, E-posta: laleru5@hotmail.com

** Ögt. Gör., Malatya Turgut Özal Üniversitesi, E-posta: mujganbekdas@gmail.com

*** Öğretmen, MEB, E-posta: : nurullahkarao@hotmail.com

bağlamda klasik eserlerin yeni nesle öğretilmesi açısından da çalışma önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Değerler Eğitimi, Klasik Edebiyat, *Hüsnü Aşk*

ANALYZING HÜSNÜ AŞK IN TERMS OF VALUES EDUCATION

ABSTRACT

The aim of this study is to analyze *Hüsnü Aşk* according to the values determined by the Ministry of National Education. A case study of qualitative research methods was used. Related statements and related values such as love, beauty, propriety, perseverance and determination, patience, faith, self sacrifice, morality, commitment to customs and traditions, respect and reverence, family love, being hopeful, sense of belongings, commitment to past, contemplation, forgiveness, nobility, owning and being embraced, pacifism etc. Determined were found out in the book. Then these statements were interpreted and given under the title of the relevant value. When the findings has been examined, it has been seen that the value given the most place in *Hüsnü Aşk*, is the value of love. Since the work has a rich content in terms of values, it is recommended to use it as a reading material in order to gain value for children. It is suggested that the work should be turned into a fairy tale by simplifying the secondary school level and given as a reading text in Turkish textbooks. In this context, the importance of working in terms of teaching classical literature to the new generation is of great importance.

STRUCTURED ABSRACT

Classical Turkish literature is a product of a tradition that has been used for centuries by its sources and styles. Understanding this literature is possible with a multicultural perspective and an evaluation of a wide geography with its historical processes. The classical Turkish literature, fed by the cultural accretion of the Near East over a wide period of time, contains the traces of various states, nations and related civilizations. Şeyh Galip one of the most important poets of the period carried the traces of classical literature in terms of style, content and form. *Hüsnü Aşk* is Şeyh Galip's masterpiece which he presented it to our literature. *Hüsnü Aşk* is a landmark of Turkish history. The aim of this study is to analyze *Hüsnü Aşk* according to the values determined by the Turkish Ministry of National Education. A case study of qualitative research methods was used. Related statements and related values such as love, beauty, propriety, perseverance and determination, patience, faith, self sacrifice, morality, commitment to customs and traditions, respect and reverence, family love, being hopeful, sense of belongings, commitment to past, contemplation, forgiveness, nobility, owning and being embraced, pacifism etc. determined were found out in the book. These values are important for both national and international areas. Then these statements were interpreted and given under the title of the relevant value by three researchers. When the findings has been examined, it has been seen that the value given the

most place in Hüsnü Aşk, is the value of love. In this study, it is tried to give the values frequently used in the work. In addition to the universal values, it is seen that the values which are of great importance for Turkish society are emphasized. Turkish course can be considered as a discipline in the values education and also in particular it can be considered as a class in terms of gaining values for individuals in the context of its main objectives and achievements. The following phrase, which is included in the specific objectives of the Turkish curriculum, is directly related to the purpose and scope of "values education:

"To give importance to national, spiritual, moral, historical, cultural and social values, to strengthen national feelings and thoughts"

Since the work has a rich content in terms of values, it is recommended to use it as a reading material in order to gain value for children. It is suggested that the work should be turned into a fairy tale by simplifying the secondary school level and given as a reading text in Turkish textbooks. In this context, the importance of working in terms of teaching classical literature to the new generation is of great importance.

Method

In this study, qualitative research design is used. The aim of this book is to determine the values in the work of Hüsnü Aşk by Şeyh Galip. Factors related to a situation (environment, individuals, events, processes, etc.) are explored with a holistic approach and are focused on how they affect the situation and how they are affected by the situation. In this study, this pattern is used because a situation has been determined.

Data collection tool

In this study, document analysis is used as a data collection tool. Document analysis includes the examination of written materials containing information about the cases or facts intended to be investigated. Hüsn ü Aşk prepared by Muhammed Nur Doğan (2015) was used as a data source. This study was examined by the Ministry of National Education by the values determined in the curriculum. The examined values can be listed as follows;

Love, beauty, decency, determination and persistence, eloquence, patience, fidelity, sacrifice, morality, adherence to customs and traditions, respect and reverence, family love, hope, belonging and unity, commitment to the past, contemplation, forgiveness, nobility, owning and ownership, pacifism.

Collecting the data

Şeyh Galip's work, Hüsn ü Aşk, was examined by three researchers using document analysis in line with the values determined by the Ministry of Education. The existing values were determined and interpreted.

Analyzing the data

According to this approach, the obtained data is summarized and interpreted according to the predetermined themes. The purpose of this kind of analysis is to reveal the findings obtained in an arranged and

interpreted way. The data obtained in this context have been systematically and clearly defined, interpreted and some results have been obtained in the context of cause and effect. The work named Hüsni ü Aşk has been examined by the three researchers in accordance with the pre-determined values. It was determined that all the researchers on these statements were agreed by the researchers. Then, if the statements about the values considered to be included in the work reflect the determined values, The validity of the values has been tested. In the Findings section, direct expressions which are considered to contain these values are included and thus internal validity and internal reliability are tried to be increased. In order to ensure the external reliability and to check the results of the research and the findings, two Turkish experts were presented.

Result

In the study, the values determined as a result of the study of Hüsni ü Aşk; love, beauty, propriety, perseverance and determination, patience, faith, self sacrifice, morality, commitment to customs and traditions, respect and reverence, family love, being hopeful, sense of belongings, commitment to past, contemplation, forgiveness, nobility, owning and being embraced, pacifism. In this study, it is tried to give the values frequently used in the work. In addition to the universal values, it is seen that the values which are of great importance for Turkish society are emphasized.

Since the work has a rich content in terms of values, it is recommended to use it as a reading material in order to gain value for children. It is suggested that the work should be turned into a fairy tale by simplifying the secondary school level and given as a reading text in Turkish textbooks. In this context, the importance of working in terms of teaching classical literature to the new generation is of great importance.

Keywords: Values Education, Classical Literature, Hüsni ü Aşk

1. Giriş

Edebiyat tarihi açısından her dönem; içine aldığı zaman diliminin düşünce, his ve hayal dünyasını yansıtır. Sürecin sanata aksedişinin somut birer örneği olan edebi eserler; kendi devirlerinin özelliklerini, zevklerini, sanat anlayışını, inançlarını bir başka deyişle gerçek ve kurgusal bütün bilgileri taşır ve aktarır (Levend,2015,s. 13). Bu aktarım, sonraki nesillerin kültürel beslenmesine bir kaynak teşkil eder ve o nesillerin katkılarıyla daha sonraki dönemlere uzanır.

Şair ve yazarların toplumun düşünce birikimi ile iç dünyalarında şekillenen duygu yükünümezc ederek ortaya koyduğu “*edebî ve ebedî eserler*” toplumlarda anlam ve derinlik oluştururlar. Bilahare oluşturdukları atmosferin yoğunluğuna göre belleklere sinerek, toplumun yeni bir şekil almasına katkıda bulunurlar. Edebi ve sosyolojik açıdan zamanın ruhuna uygun seslenişler, edebî eser düzleminde insanlığa söylediği “yeni” kavramlar açısından oldukça önemlidir.

Edebi eserlerde ifade edilen *yenilikler* hissettirdikleri taze düşüncelerle sınırlı değildir. Kadim geleneğimizin özünde tekrar tekrar ele alınan ve insanlık için önem arz eden “iyilik, sevmek, sevilme, affetmek” gibi bizi biz yapan ortakdeğerlerimizdeğişik yüzyıllarda veillerleyenedebi dönemlerde farklı türlerle feraset ile dile getirilmiştir.

Anadolu Selçukluları ile başlayan ve Osmanlı'nın tüm dönemlerini kapsayan geniş tarihi süreç içerisinde Klasik Türk Edebiyatı kapsamında ortaya konan birçok eserde sözünü ettiğimiz değerler ele alınmış ve değişik üsluplarla defalarca işlenmiştir. Klasik edebiyatta ele alınan bu konular bireyin ve toplumun sağlıklı şekillenmesine sundukları katkıları bakımından sonraki dönemlere de hitap etmektedir.

Klasik Türk Edebiyatı yararlandığı kaynaklar ile kendine has içerik ve biçim tarzlarıyla yüzyıllarca süren bir geleneğin mahsulüdür. Bu edebiyatı anlamak çok kültürlü bir perspektifle ve geniş bir coğrafyayı tarihi süreçleriyle değerlendirmekle mümkün olabilir. Yakın Doğu'nun geniş zaman dilimine yayılan kültürel birikimden beslenen klasik Türk edebiyatı çeşitli devletlerin, milletlerin ve bunlara bağlı medeniyetlerin izlerini barındırır (Kardaş,2013, s. 30).

Klasik Türk Edebiyatı bin yıllara dayanan birikim ve tecrübeden beslenir. Gelenekten güç alan şair ya da yazar; topluma, sanata ve günlük hayata dair bakış açısını sunarken bir yandan da yaşadığı çağın zevk algısını sunmaktadır (Çelik,2015,s. 443-444).

Sanat incelikleriyle, zevk algılarıyla tarihin bir ucundan öbür ucuna insani değerleri taşıyan klasik dönem eserleri, 18. yüzyılda Türk edebiyatı açısından farklı bir mecrada ilerlemiştir. Bu asrın başlarına kadar İran etkisi çok belirgin bir şekilde hissedilmekteydi. Ancak gerek siyasi etkiler gerekse sanatsal açıdan gelişen mahallileşme akımı ile bu yüzyıl; Türk Edebiyatında içe dönük, özgün ve güçlü eserlere şahit olmuştur.

Dönemin önemli şairlerinden olan Şeyh Galip; üslup, içerik ve şekil bakımından klasik edebiyatın izlerini taşımıştır. Ancak onun eserlerinde dönemin sunduğu akımlar ile birlikte bir İstanbul çocuğu olmasının ve yaradılıştan güçlü bir kaleme sahip olmasının yansımalarını görmek mümkündür. Şeyh Galip (Galib Dede) milletin diline yerleşen güzelliği görmüş ve bunu eserlerinde somutlaştırmıştır (Banarlı,1998, s. 772-773).

Şeyh Galip, derin hayalleri orijinal üslubuyla işlemesi bakımından kendinden önceki şairlerden ayrılır. (Kaplan, 2007, s. 461-462). O kullandığı mazmunları kendi hayal dünyasında işleyerek döneminin farklı ve üstün sanatkarlarından olmayı başarmıştır (Altun, 2010, s. 18). Galip Dedenin kendi üslubu ile hâyâl dünyasının kesiştiği noktada doğan ve edebiyatımıza hediye ettiği şah eseri Hüsnü Aşk'tır. Bu eserin kahramanları; Leylâ ve Şirin gibi edebiyat tarihinde vücûd bulan kişilikler ya da Mecnun ve Ferhat gibi aşk kahramanları değildir. Kahramanlar, Hüsn yani bizzat güzelliğin kendisi ve Aşk yani o hüsn meftun olmanın adıdır. Yanı sıra bu kişiler Beni Muhabbet yani Sevgi Oğulları kabilesindedir (Banarlı,1998, s. 775).

Diğer taraftan bize Hüsnü Aşk'ta metnin ve onu yazan kalemin yani şairin ne olması gerektiğini Galib Dede "aşk" ile anlatır. Bu konuda en meşhur eserlerden birini kaleme alan Hollbrook (1998) Galib'in aşağıdaki beytini baz alarak klasik edebiyatın poetikasını başlattığını ima eder:

Bir manide bir ikimebâhis

Tatvil-i mekaaleoldıbâis

Galib, Hüsnü Aşk'ta şair olmanın ne demek olduğunu tutkuyla anlatır. Yukarıdaki beyit romanın ortasında yer alan bir poetika konusunu açar. (Hollbrook,1998).

Oysa ki bizim edebiyatımızda poetika en bilinen haliyle Fuzûli ile başlar. Daha eskisi de vardır lakin ve maalesef yabancı bir müsteşrik tarafından farkedilmeyi beklemektedir.

Hüsnü Aşk'taki sembolik unsurların okul, edep, hayret, güzellik, gayret gibi isim ve kavramlara karşılık gelmesi eserin edebi bir eser olarak zevk inceliğine dokunmasının yanı sıra eğitimin değişik kademelerinde ve değişik kazanımlarına kaynaklık edebilmesine zemin hazırlar. Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığının Türkçe dersi öğretim programında yer alan şu ifadeler bu ve benzeri eserleri günümüze kazandırmanın gerekliliğini anlamak bakımından önemlidir:

Değerlerimiz öğretim programlarının perspektifini oluşturan ilkel toplumdur. Kökleri geleneklerimiz ve dünümüz içinde, gövdesi ve dalları bu köklerden beslenerek bugünüme ve yarınlarımıza uzanmaktadır. Temel insani özelliklerimizi oluşturan değerlerimiz, hayatımızın rutin akışında ve karşılaştığımız sorunlarla başa çıkmada eyleme geçmemizi sağlayan kudretin ve gücün kaynağıdır. Bir toplumun geleceğinin, değerlerini benimsemiş ve bu değerleri sahip olduğu yetkinliklerle ete kemiğe büründüren insanlarına bağlı olduğu tartışma götürmez bir gerçektir. Bundan dolayı eğitim sistemimiz her bir üyesine uygun ahlaki kararlar alma ve bunları davranışlarında sergileme yeterliliğini kazandırma amacıyla hareket eder. Eğitim sistemi sadece akademik açıdan başarılı, belirlenmiş bazı bilgi, beceri ve davranışları kazandıran bir yapı değildir. Temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek asli görevidir; yeni neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve davranışlarını etkileyebilmelidir (MEB,2016,s. 3).

Okulların öğretime yönelik bilişsel amaçlarının yanı sıra öğrencilerin aile, toplum ve insanlık adına faydalı kişiler olarak gelişmesine katkıda bulunmak gibi eğitim hedefleri de vardır. Bu bağlamda ele alınabilecek saygı, sevgi, vatanseverlik, dürüst ve adil olmak gibi hedefler “değerler eğitimi” çerçevesinde ele alınabilir (Akbaş,2008, s. 21-22).

Milli Eğitim Bakanlığı gerek milli gerekse evrensel anlamda öne çıkan insani değerleri bireylere kazandırmak amacıyla derslerde çeşitli kazanımlara yer vermiştir. Bu kazanımların yanı sıra okulların değerler eğitimi sistematik olarak işlemesi için Talim ve Terbiye Kurulu bünyesinde bir genelge hazırlanmış ve buna istinaden şekillenen yönergelerle değerler eğitimi milli eğitim müdürlüklerince uygulanmaya başlamıştır (Kurtoğlu,2017, s. 106-107).

Türkçe dersi genelde bir disiplin olarak “değerler eğitimi” bünyesinde özelde ise temel amaç ve kazanımları bağlamında bireylere değerlerin kazandırılması bakımından elverişli bir ders olarak değerlendirilebilir. Türkçe dersi öğretim programının özel amaçlarında yer alan şu ifade “değerlere eğitimi”nin amaç ve kapsamıyla doğrudan ilişkilidir:

Millî, manevî, ahlakî, tarihî, kültürel, sosyal değerlere önem vermelerinin sağlanması, millî duygu ve düşüncelerinin güçlendirilmesi (MEB,2016, s. 7).

Bu bağlamda yapılan alanyazın taramasında bu alanda çeşitli çalışmalar yapıldığı görülmüştür (Kolaç, 2010; Girmen,2013; Kurtoğlu,2017; Aydın,2010; Deveci, Belet ve Türe,2013; Eker ve Yıldırım,2017; Güven,2014; Duran ve Ercan,2018; Kılıç,2016; Kardaş, 2015; Sallabaş,2012; Şenel, 2013; Karagöz, 2018). Yapılan bu çalışmalarda görülmüştür ki hedeflenen bu değerlerin yeni nesle geçirilmesi milli ve manevî değerlerimizi yansıtan nitelikli edebi eserlerin yeni nesille buluşturulmasına bağlıdır. Örneğin, Kolaç,E. (2010) Türkçe derslerinde değerler ve hoşgörü bağlamında yaptığı çalışmada değerler eğitimi ile ilgili yapılacak programlarda kaynağını köklü medeniyetimizden alan eserlerden beslenilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Yine başka bir çalışmada Girmen,P. (2013) atasözleri ile değerler eğitimi ilişkilendirdiği çalışmada atasözlerinin de kültür ve değer aktarımındaki önemine değinmiştir. Kurtoğlu, F. (2017) ilgili makalesinde karakterli bir toplum oluşturmanın başat unsurlarından birinin sağlam değerler eğitimi olduğunu vurgulamış ve bunun da nitelikli edebiyat eserleriyle mümkün olduğunu söylemiştir. Aydın,M. (2010) “Okulda Değerler Eğitimi” başlıklı çalışmada değerler eğitiminin bir bütün halinde çevre ve okul kapsamında incelenmesi gerektiğini belirtmiştir. Dede Korkut Hikayelerinde yer alan değerleri inceleyen Deveci,H. (2013), yaptığı çalışma kapsamında Dede Korkut Hikayelerinde gerek aile ve gerekse toplum açısından birçok değerın öne çıktığını saptamış ve bunların değerler eğitiminde işlenmesi gerektiğini ifade etmiştir.

İçinde bulunduğumuz zaman diliminde değerler konusunda yaşanan zâfiyetin telafisi için değerler eğitimi belirli bir plan doğrultusunda gerçekleştirmek kaçınılmaz olmuştur. Destan, şiir ve öykü gibi metin türlerinin çalışılması bu açıdan önemlidir (Deveci,2013). Bu türlerle birlikte Türk Edebiyatının önemli bir dönemine damga vuran Klasik Edebiyatımızın derin bir o kadar da asude

dünyasından faydalanmak, kıymet biçilemeyen ve batılılar tarafından da hazineler olarak adlandırılan (Pistoso,2005) bu eserleri gelenekten geleceğe aktararak, Türkçe eğitiminin kaynakları içine dahil etmek her entelektüel akademisyenin vazgeçilmezi olmalıdır. Kültürel değerlerimizin yeniden hayat bulması diğer bir deyişle neşvünemâ bulması kültür aktarımı açısından her kadim millet için elzemdir.

Bu makalemiz bu yolda bir parça da olsa ufuk açıcı, gelenekten gelen pırıltıların bugüne yansımada yol gösterici olabilirse bahtiyar olacağız. Zira üstadın ifadesinde olduğu gibi:

Zann-etme ki şöyle böyle bir söz

Gel sen dahi söyle böyle bir söz. (Doğan,2015, s. 454)

2. Yöntem

Yapılan bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Şeyh Galip'in Hüsnü Aşk eserinde yer alan değerleri tespit etmek amaçlanmıştır. Çünkü burada amaç, belirli bir duruma ilişkin derinlemesine araştırma yapmak ve sonuçlar ortaya çıkarmaktır. Bir duruma ilişkin etkenler (ortam, bireyler, olaylar, süreçler vb.) bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 83). Bu çalışmada bir durum tespiti yapıldığından bu desen kullanılmıştır.

2. 1 Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak doküman analizi kullanılmıştır. Doküman analizi, araştırılması amaçlanan olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin incelenmesini kapsar (Yıldırım, ve Şimşek, 2013, s. 217). Veri kaynağı olarak Şeyh Galip'in *Hüsn ü Aşk* adlı eseri ele alınmıştır. Muhammed Nur Doğan (2015) tarafından hazırlanan Hüsn ü Aşk veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Bu eser Milli Eğitim Bakanlığı tarafından öğretim programlarında belirlediği değerler ele alınarak incelenmiştir. İncelenen değerler şu şekilde sıralanabilir;

Sevgi, güzellik, edep, azim ve sebat, belagat, sabır, vefa, fedakarlık, ahlaklı olmak, gelenek ve göreneklere bağlılık, saygı ve hürmet, aile sevgisi, ümitvar olmak, aidiyet ve birlik, geçmişe bağlılık, tefekkür, affedicilik, asalet, sahiplenmek ve sahiplenilmek, barışseverlik.

2. 2 Verilerin Toplanması

Şeyh Galip'in Hüsn ü Aşk adlı eseri MEB tarafından belirlenmiş değerler doğrultusunda doküman analizi kullanılarak üç araştırmacı tarafından incelenmiş, var olan değerler tespit edilmiş ve yorumlanmıştır. Her bir araştırmacının tespitleri karşılaştırılmış ve ortak bir noktada buluşulmuştur.

2. 3. Verilerin Analizi

Bu araştırmada elde edilen veriler, betimsel analiz kullanılarak incelenmiştir. Bu yaklaşıma göre, elde edilen veriler daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Bu tür analizde amaç elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde ortaya koymaktır (Yıldırım, ve Şimşek, 2013, s. 256). Bu bağlamda elde edilen veriler sistematik ve açık bir biçimde betimlenmiş, yorumlanmış ve neden-sonuç çerçevesinde bazı sonuçlar elde edilmiştir. Hüsn ü Aşk adlı eser üç araştırmacı tarafından önceden belirlenen değerler doğrultusunda incelenmiştir. İlgili değerlerin bu eserde nasıl ve ne oranda yer aldığı tespit edilmiştir. Tespit edilen bu ifadeler üzerinde bütün araştırmacılar tarafından görüş birliği sağlanmıştır. Daha sonra eserde yer aldığı düşünülen değerlerle ilgili ifadelerin belirlenen değerleri yansıtıp yansıtmadığı noktasında Türkçe eğitimi bölümü uzmanları ile değerlendirmeler yapılarak, değer veya değerlerin doğruluğu test edilmiştir. Bütün değerlerin uzmanlar tarafından ayrıntılı bir şekilde incelenmesiyle dış geçerlilik artırılmıştır. Bulgular kısmında bu değerleri içerdiği düşünülen doğrudan ifadelere yer verilmiş ve böylelikle iç geçerlilik ve iç güvenilirlik artırılmaya çalışılmıştır. Dış güvenilirliği sağlamak ve araştırma sonuçları ile bulguların

uygun olup olmadığını kontrol etmek için bu iki bölüm alanında uzman iki Türkçe eğitimcisine sunulmuştur.

3. Bulgular

Bu bölümde kullanılan beyitler ve açıklamaları Muhammed Nur Doğan (2015) tarafından hazırlanan Hüsni Aşk'tan alınmıştır.

3.1 Sevgi

Yaşamda sevginin kapladığı alan ve sevginin gücünü vurgulamak için bu eserde sevgi değeri çok yerde kullanılmıştır. Hüsni ile Aşk'ın birbirlerine olan muhabbetleri onların karşılıklarına çıkan birçok engeli aşmalarını sağlamıştır. Bu değerle ilgili örnek olarak,

“Mînâ gibi Aşk'a ser-fürûda

Bu şîşede sanki ol sebûda”-(Hüsni- kadeh(in şaraba baş eğdiği) gibi, Aşk'a yalvarmadıydı. Bu (Hüsni), sırça kadehte; o (Aşk) ise görünüşte bir taş parçasıydı.)

“Kim gevher-i Hüsni'e tâlibim ben

Gavgâ-yı talebde gâlibim ben” (Ben dedi, Hüsni denen hakiki inciye istiyorum; bu talep kavgasında kararlıyım) ifadesine yer verilmiştir.

3.2 Güzellik

Güzellik değeri kimi zaman ruh güzelliği olarak karşımıza çıkarken, kimi zamanda fiziki güzellik olarak vurgulanmıştır. Fiziki güzellikte önemlidir zira bu değer Allah'ın kullarına bağışladığı bir lütuftur.

“Ammâ biri duhter-i semen-ber

Biri püser-i Mesîh-manzar” (Ama bunlardan biri yasemin gibi ak bir kız; diğeri ise İsa çehreli bir oğlan çocuğu...)

“Gerden leb-i cûda serv-i sîm-âb

Güyâ ki Bogaziçi'nde mehtâb” (Gerdanı, sanki Boğaziçi'ndeki mehtap gibi, dere kenarında aksi suya düşmüş gümüşten bir servi idi.)ifadelerine yer verilmiştir.

3.3 Edep

Toplumun töresine uygun davranmak olarak verilen edep değeri bu eserde sıkça vurgulanmaktadır. Bu değer eserde bu iki çocuğun Molla Cünûn isimli hocadan edep dersi almak üzere *mekteb-i Edebe* gönderilmesi ile verilmiştir. Çünkü aileler iki akıllı çocuk olan Hüsni ve Aşk'ın bu mektepte yetişip, olgunlaşıp dolunay halini almalarını ister. Bu değerle ilgili örnek olarak,

“Bir kışra girip dü mağz-ı bâdâm

Bir mektebe vardılar Edeb-nâm

Bir beyt olup iki tıfl-ı mısra’

Ma'nâ-yı latîfe oldı matla”(İki badem içi bir kabuğa girmiş gibi, (Hüsni ile Aşk) Edep adlı mektebe devam etmeye başladı. O iki mısra çocuğu bir araya gelerek latif mânâlar taşıyan bir matlâ beyti oldular.)ifadelerine yer verilmiştir.

3.4 Azim ve Sebat

İnsanın hedeflerini gerçekleştirmesinde azmetmenin vedik duruş ortaya koymanın önemi çok büyüktür. Bu bağlamda, eserde azim ve sebat, beyhude dövünmenin bir işe yaramayacağı Hüsni'ü almak için gayret ve azim gerektiği şeklinde vurgulanmıştır.

“Efgâmu ko eyle azm-i dildâr

Bin re'ye olur netîce bir kâr” (Böyle bağırp çağırmanı bırak da sevgiline yönel! Bir iş görmek, bin (kuru) düşünceden daha sonuç alıcıdır.)

“Var idi yanında bir belâ-keş

Gayret adı her peyâmı âteş” (Yanında Gayret adında, her sözü ateş olan bir bela tutkunu vardı.)

ifadelerine yer verilmiştir.

3. 5 Belâgât

“Güzel söz” söylemek, “tatlı dilli” olmak samimi bir üslupla ikna edici bir anlatım yolunu seçmek, edebi eserlerin birçoğunda öne çıkan amaçlardandır. Günümüzde “sözbilim” ve “retorik” kavramlarıyla da ifade edilmeye çalışılan “belâgât” Hüsnü Aşk'ın ruhunda adeta tüm esere yayılmıştır. Yapılan söz sanatları, icra edilen telmihler ve ince anlatımlar Hüsnü Aşk içerisinde belâgatın birer habercisidir. Ayrıca bu unsur günümüzde aile içi ve toplumsal sorunlarla mücadelede “ifade etme” tarzının önemi hakkında da bize imkânlar sunmaktadır. Bu açıdan değerler eğitiminde ele alınmalıdır. Bu manaya Hüsnü Aşk'ın tamamı bir bütün halinde örnek teşkil etmektedir. Biz çalışmamız kapsamında sınırlı örnekler sunacağız.

Bir kışra girip dümağz-ı bādâm

Bir mektebe vardılar Edeb-nâm

Bir beyt olup iki tıfl-ı mısra’

Ma'nâ-yılatîfeoldı matla’

Efsûn okur iki çeşm-i cādû

Pîş-i nigeinde rahle ebrû

Hâme gibi dü-zebân ü yek-dil

Bir bahsi olurlar idi nâkil

(İki badem içi bir kabağa girmiş gibi, (Hüsn ile Aşk) Edep adlı mektebe devam etmeye başladı. O iki mısra çocuğu, bir olarak latif manalar taşıyan bir matla beyti oldular. İki büyücü göz (sanki) efsûn okumaktaydı; önlerindeki rahle de ebrû misaldi. ikidil ve tek gönül ile aynı yola giren kalem gibiydiler.

3. 6 Sabır

Sabır kavramı çok yönlü bir değer olarak ele alınmalıdır. Gayeye varmak için sabretmek, manilerden kurtulmak için sabretmek, belaların geçmesi için sabretmek... “Hüsnü Aşk” adlı eserin birçok bölümünden sabır akmakta, sabır çağlamaktadır. Aşk'ın hedeflerine varmak için sabretmesi, Hüsn'ün Aşk'a vasıl olması için sabretmesi, anlık hislere mağlup olmamak için sabır göstermeleri ve neticede muvaffak olmaları hep “sabır” değeri içinde ele alınabilir.

Çündivleretdi Aşk'ı da'vet

Gel keştîye bulasın selâmet

Aşk eyledi mâcerâyiz'ân

Sabr eyleyip olmadı şitâbân

(Devler, Aşk'ı “Gel, gemiye bin de kurtuluşa er!” diyerek davet ettiklerinde, Aşk olan biteni kavradı, sabretti ve gemiye koşup binmedi.)

3. 7 Vefa

Geçmişten beslenen kültür, tarih ve vatan birliği; istikbale uzanan ülkü birliği ile buluşmak için bir toplumda “vefa” değerine muhtaçtır. Eşine dostuna, büyüğüne küçüğüne vefalı fertlerden oluşan toplum; bir bütün halinde ecdadının manevi mirasını, vatanını ve istikbal hedeflerini sahiplenir. Bu açıdan “vefalı olmak” geçmişle geleceği birleştiren ve toplumu ayakta tutan önemli bir değerdir. Hüsnü Aşk’ta ana kahramanların ve çevresindeki dostlarının vefaları takdire şayandır. Gayret’in Aşk’ı koruması ve kollaması bunun bariz bir örneğidir:

Bâl açmış anın yanında Gayret

Pervânevelîkşîr-sûret

Gûlânı ederdi hem demâdem

Bir tîğ ile cân-ber-cehennem

Çünâyet-i berdâh-ı serdi

Ol âteşidûd-veş geçerdi

Altında semendi çün semender

Gayret de yanınca besberâber

(Gayret de onun yanında kanat açmıştı; bir pervaneydi sanki, ama aslan suretinde bir pervane... (Aşk) bir yandan da boyuna kılıç darbeleriyle gulyabanilerin canını cehenneme gönderiyordu. “Berd” ayeti gibi soğuk ahları o ateş deryasını duman misali geçip gidiyordu. Altındaki at, semender gibiydi. Gayret de yanından hiç ayrılmıyordu.)

3. 8 Fedakârlık

Bir insana, bir topluma ya da bir aileye bağlılığın derecesi, onun için verilebilecek mücadele ya da katlanılacak zorluklar ile ölçülebilir. Bu noktada insanın neleri feda edebileceği oldukça önemlidir. Şanlı tarihimiz; vatani uğruda canını feda eden şehitler, malını feda eden büyükler, ömrünü feda eden âşıklarla doludur. Bu yüce hissin yaşanması ve yeni nesillere aktarılması oldukça önemlidir.

Hüsnü Aşk’ta karakterlerin nelerden vazgeçebildiği, aşkyolculuğunda ne tür mücadelelerin verildiği anlaşılınca samimi bir fedakârlık çağlayanı belirlemektedir:

Cânân ki fedâ ede bu cânı

Yetmez mi belâ-yızindegânî

(Canını feda eden canana, yaşamak bela olarak yetmez mi?)

Lâyık mı ki Hüsn edip figânı

Sen kılmayasın fedâ bu cânı

(Sana hiç yakışır mı ki, Hüsn feryat figan etsin de, sen bu canını ona feda etmeyesin!)

3. 9 Ahlaklı Olmak

Bir toplumu toplum yapan en önemli davranış biçimleri ahlak kuralları içine girer. Ahlaklı olmak toplumda en fazla önemsenen bir değerdir çünkü toplumsal düzenin temelleri ahlaklı olmaktan geçer. Bu bağlamda incelenen bu eserde ahlaklı olmak değeri sıkça vurgulanmıştır. Bu değerle ilgili örnek olarak,

“Kim vardı Arabda bir kabile

Müstecmi'-i haslet-i cemîle”(Araplar arasında bütün güzel huyları kendinde toplamış bir kabile vardı.)

ifadesine yer verilmiştir. Bu beyitte Ben-i Mahabbet kabilesinin özellikleri anlatılırken onların ne kadar temiz ve ahlaklı oldukları vurgulanmıştır.

3. 10 Gelenek ve Göreneklere bağlılık

Toplumun temel değerleri olan gelenek ve göreneklere bağlılık önemle vurgulanmıştır ve ilk önce Hüsn'ün Aşk'a aşık olmasının kabilenin adetlerine uygun olamayacağı vurgulanmış, öncelikle erkeğin kadına talip ve aşık olmasının elzem olduğu belirtilmiştir.

“Oldı reh-i fikreti muattal

Pervâne için yanar mı meş'al” (Düşüncesinin yolu tıkanı; aklı durdu adeta: Hiç alev, pervanenin ateşinde yanıp yok olur muydu?)

“Belli ki kabîle içre âdet

Senden banadır hemîşe rağbet

Er kim ede nâm-zedden ikrâh

Duhter kalır evde hâh-nâ-hâh. ”(Kabile içinde usul ve adet bellidir; senin bana ilgi ve sevgi beslemen gerekiyor: Erkek, eşi olacak kızdan uzak durursa, o kız ister istemez evde kalır.)

ifadelerine yer verilmiştir.

3. 11 Saygı ve Hürmet

Ferdin, şahsi hayatında ve toplumsal hayatta başta iç dünyasını ardından çevresini anlaması ve algılaması; aile ve toplum içinde kendisi gibi düşünmeyen insanlarla iletişimine bağlıdır. Bu noktada insana saygı önemlidir. İnsan ilişkileri açısından bir uygulama sahası görevini de üstlenen okul, öğrenciyi öğretmenlerine ve arkadaşlarına saygı düzleminde geliştirerek onu hayata hazırlamalıdır. Elbette bu değerlerin temini için öğretmen hal dili ile örnek olmalıdır. Bununla birlikte özellikle Türkçe dersinde işlenmesi tavsiye edilen metinler de önemlidir. Çalışmamız bağlamında Hüsnü Aşk'ta bu anlamda veriler bulunmaktadır. Molla-yı Cünun'un tavsiyesine Hüsn ve dahi Aşk'ın uyması bunun örneğidir.

Gayret'le cenâb-ı Aşk-ı çâlâk

Maksûda ki oldılar heves-nâk

Mollâ-yı cünûn verdi fetvâ

Kim Hüsn için oldı farz gavgâ(Gayret ile kadri yüce Aşk, arzularını elde etmek için heveslenince, Molla-yı Cünun onlara Hüsn için yani sevilen için çaba sarf etmenin farz olduğu yolunda fetva verdi.)

3. 12 Aile Sevgisi

Toplum binasının temel yapı taşı ailedir. İnsan eğitiminin ilk başladığı ve belki ömür boyu devam ettiği yer de ailedir. Aile bireyleri arasında karşılıksız sevgi, saygı, iyi-kötü günlerde birlikte olmak gibi insani durumlar geliştiği nispette o ailede huzur ve mutluluk temin edilmiş olur.

Kültürümüzde aile birlikteliğine çok önem verilmiş, eşler ve kardeşler arası dayanışmanın önemine değişik şekillerde değinilmiştir. *“Yavru kuş yuvada gördüğünü yapar.* ” atasözü ile ailede eğitimin önemine vurgu yapılırken *“Ulu ağacın gürültüsü dal ile mutlu evin yakışığı döl ile.* ”Atasözünde evladın önemi anlatılmıştır. Aile ile ilgili atasözü ve deyimleri çoğaltmak mümkündür ancak çalışmamız kapsamında az ile iktifa etmekteyiz

Hüsnü Aşk'ta aile sevgisi en başından itibaren göze çarpmaktadır. Olayların yaşandığı kabilenin adı Mahabbetoğulları'dır. İsmi ile müsemma bu kabiledede aile sevgisi ve birlikteliği gelişmiştir. Aile büyükleriyle kararlar alınması, onlara saygıyla davranılması, en sonunda yine kabileye dönüş bu mananın birer örneğidir:

*Yâdında mıdır Beni Mahabbet
Nüzhet-geh-i Ma'nîcây-ı vuslat
Bu işte o bâğ-ı bî-bedeldir
Bu hânehenûz ol mahaldir
Kim bunda ne gül var ne evhâm
Ne dîv-i siyâh u zîştpeygâm
Ne âteş-i sihr ü ne şitâ var
Ne bîm-i helâk ü ne belâ var
Bi'lcümleneşât-ı câvidânî
Envâ'-ı surûr u şâdmânî*

(Muhabbetoğullarını, vuslat makamı olan o Mânâ mesiresini hatırlıyor musun? Burası işte o eşsiz bahçe; bu köşk de işte o (vuslat) yeridir. Ve artık burada ne gulyabaniler bulunur ne de korkular; ne kara cinler (devler) ne de kötü haberler... (Burada) ne büyü ateşi ne kara kış; ne yok oluş korkusu ve ne de bela var. Burada tamamıyla ebedilik neşesi, türlü türlü sevinç var.)

3. 13 Ümitvâr olmak

Umutlu olmak, umut beslemek yepyeni bir yaşamı ve geleceği beraberinde getirir. Çünkü Allah bir kapıyı kapatırsa bin kapıyı açar. Bu bağlamda bir çok felaketi yaşayan Ben-i Mahabbet kabilesi içinde bu iki çocuğun doğumu onlar için bir umut ışığı olmuştur. Bu değerle ilgili örnek olarak,

*“Fi'l-hâl açıldı subh-ı ümmîd
Hem mâh doğdı vü hem de hurşîd”* (O anda ümit sabahı ışıdı; hem ay doğdu hem de güneş.)
ifadesine yer verilmiştir. Burada Aşk ile Hüsn'ün aynı gün doğmalarına telmih vardır.

Ayrıca Aşk'ın bu uzun ve yorucu yolculuktaki sadakatli arkadaşı Gayret, Aşk bitkin düşünce şu ifadeleri kullanır,

*“Gayret der idi kesilmez ümmîd
Lûtf-ı Samed'e olur mu teb'id
Maksûda ere geri gidenler*

Gevher bula serserî gidenler” (Gayret diyordu ki: “Ümidimizi yitirmeyelim. Hiçbir şey ihtiyacı olmayan Allah'ın lütuf ve keremine nihayet olur mu!”)

3. 14 Aidiyet ve Birlik

Millet anlayışımızın temel taşlarından olan ve her bir ferdi toplum binasının bir tuğlası, bir parçası gören “ittihat etme” (bir olma) algısı Hüsn ve Aşk'ın mensubu oldukları Muhabbetoğulları kabilesinde son derece belirgindir. “Temmuz güneşini” giyen “dünya ateşini” içen daima “bela”ya maruz bu kavim tüm engellerde hep birlik olmayı yeğlemiştir.

Ol semte gelince nev-bahârân

Sahrâyaolurdılargirîzân

Peyvend edip âh-ı dâğîdâğa

Çün berk giderler idi bâğa(O yere bahar geldiğinde hep birlikte kırlara kaçarlar; dert ve yaraları yüzünden çektikleri ahlarını dağlara ulaştırarak yıldırım gibi bahçelere giderlerdi.)

3. 15 Geçmişe Bağlılık

Yarının inşası için geçmişin birikiminden yararlanmak, tarihi bilmek, kültürüne sadık kalarak yeniliklere açılmak şahıs ve cemiyet hayatının muasır medeniyetlere ulaşmasının yanı sıra özünden kopmamayı da temin eder. Bu açıdan değerler eğitimi kapsamında geçmişe bağlılık önemlidir. Hüsn ü Aşk'ta da bunun izlerini görmekteyiz. Hüsn ve Aşk'ainsanlar, edebiyat tarihimizde yer eden farklı kahramanların isimlerini vermeye çalışsalar da "hepsinin maksudu birdir rivayetfarklı"mazmûnu Galib Dede son derece başarılı nazmederek metafor olarak vermeyi hedeflemiştir.

Hüsn'e dedi sonra kimi Leylâ

Şîrîn dedi kimi kimiAzrâ

Mecnûnkodı kimi Aşk için ad

Vâmık dedi kimi kimiFerhâd

Sonra o lügat olup dîger-gûn

Leylâ dedi Aşk'a Hüsn'eMecnûn(Sonra bazıları Hüsn'e Leylâ adını verdi, bazıları Şîrîn, bazıları da Azra dedi. Aşk'a da kimisi Mecnun dedi, kimisi Vâmık adını verdi, kimisi de Ferhat... Daha sonra söyleyiş tekrar değişti ve Aşk'a Leyla dendi; Hüsn'e de Mecnun...)

3. 16 Tefekkür

Sanat ve bilim alanında yeni eserler ortaya koymak, toplumun zor zamanlarında makul ve mantıklı çözümler üretmek, yeniliklerin dünyasına açılmak ve tüm bunlarla beraber köklü sanat anlayışımızda ve tarihimizde yer eden zarif hakikatleri tespit etmek ancak tefekkürle mümkündür. Bu açıdan tefekkür değerler eğitimi bağlamında işlenmelidir. Hüsnü Aşk'ın da birçok yerinde tefekkür çözümlmelerine ulaşmaktayız.

Cîmokısa zülfe eyleyip dâl

Bir noktadan anlar idi bin hâl("Cim" dese, (bu ona Aşk'ın) zülfünü hatırlatıp, bir noktadan binlerce anlamlar aklına gelirdi.)

3. 17 Affedicilik

Yaradılışı gereği kusur, günah ve hatalara meyyal olan insanoğlu içine girdiği bütün olumsuzluklarda, işlediği suçlarda içten bir pişmanlık duyup hatalarıyla yüzleşerek masumiyetini yeniden elde edebilir. Affetmek bu anlamda en başta Allah'ın insanlara bir lütfudur. İnsanlarda da bu duygunun tecellisi bir değer olarak tebarüz etmektedir. Affetmek kültürümüzde de önemli bir yer işgal etmekte ve değişik kıssa ve sözlerle affediciliğin önemine atıflar yapılmaktadır. Hüsnü Aşk'ta hem Allah'tan af dilemek hem de insanlara karşı yapılan hatalar için bağışlama bir değer olarak ele alınabilir:

Geldi yine başına şuûrı

Yâd eyledi rahmet-i Gafûr'ı

Ey hâlik-i ins ü cân rahm et

Yok bende tüvân amân rahm et(Aklı yine başına geldi ve kullarına çok acıyan Allah’a yöneldi: “Ey insanların ve cinlerin yaratıcısı, rahmetini istiyorum; bende artık dayanma gücü kalmadı, aman merhamet et!”)

3. 18 Asalet

Algı, anlayış, inanç ve geleneğimizin özünde soyuna ve geçmişine sığınarak bir yerlere gelmeye çalışmak; bu durumu fırsat bilip insanlara üstünlük taslamak yadırganan bir durumdur. Ancak ecdadımızdan alınan kahramanlık, vatan ve millet düşkünlüğü gibi özellikleri sürdürmek ve korumak önemli bir vazifedir. Tarihimizden süzülüp gelen asil davranışları bir miras olarak görüp hassasiyetle sahiplenmek hepimizin sorumluluğu altındadır. Bununla birlikte milletimizin şerefini korumak, yeri geldiğinde savunmak da bu sorumluluğun bir parçasıdır. “*Asıl azmaz, bal kokmaz.*” sözü köklü geçmişimizin ilelebet bu asaletle devamının bir delilidir.

Hüsnü Aşk’ta asil bir kabilenin seçkin üyeleri arasında geçen aşk macerası muhteşem bir olgunlukla işlenmiştir. İnsanın aşka yürüyüşünün bu ağırbaşlıöyküsü genelde değerler eğitimi kapsamında özeldesaletkavramında bizim için paha biçilmez bir kaynaktır.

Oldı bu sarâyapâ-nihâde

Ol gice iki kibâr-zâde

(O gece bu (dünya) saray(ın)a iki asilzade ayak bastı.)

3. 19 Sahiplenmek ve Sahiplenilmek

“*Komşusu aç iken tok yatmamak*” ve “*Komşunun külüne muhtaç olmak*” gibi özlü ifadelerle şekillenen sahiplenmek ve sahiplenilmek anlayışımız kültürümüzün önemli bir parçasıdır. “Bir binanın taşları” gibi dayanışma içerisinde bulunmaya ihtiyacımız olduğu gezegenimizde, bu haslet dededen toruna yansıyan kültürel bir özelliğimizdir. Hasılı birbirimizi tamamlamak, zor zamanlarda yardımlaşmak nihayetinde bir olmak yaratıcıya ulaşmaya ve sahibimize varmaya vesile olacaktır

Bir değer olarak korunması ve sürdürülmesi gereken bu hasletlerin telkini açısından Hüsnü Aşk asil ve asil kaynağın medeniyete aks edişidir.

Bir subh Sühan yetişdi ol pîr

Geldi ser-i çâhaetdi takrir

K’ey beste-i çâh olan cüvânlar

Hengâm-ı belâda mihrbânlar

Azm eyleyiniz halâsa durman

Yol korkuludur hulâsa durman

Bu çâhda hiç halâs yokdur

Üftâdelere menâsyokdur

İllâ bün-i çehde bir resen var

Cinnîler ana degil haber-dâr

Bir pîr ana tılısm yazmış

Hıfz etmege hayli ism yazmış

Kim ol resenidutarsa muhkem

Hıfz eyler anı o ism-i a’zem

*Cinler edemez ana hasâret
Çıkıldıkca bulur necât ü râhat
Efsûn ile söyledim buni ben
Cinniler içinde söyleme sen*

(Bir sabah ihtiyar Sühan yetişti; kuyunun başına gelerek şöyle seslendi: Ey kuyuda tutsak olan gençler! Ey belalı zamanlarda bile sevgi ve şefkatten uzak durmayanlar! Durmayın, kurtulmaya çalışın! Yol korkularla doludur; sakın beklemeyin! Bu kuyudan hiç kurtuluş yoktur; buraya düşenlere sığınacak bir yer bulunmaz. Ancak kuyunun dibinde bir ip var ki cinlerin ondan haberi yok. Bilge ihtiyar ona tılsım bağlamış ve kötülüklerden korusun diye de üzerine çok sayıda isimler, yazılar yazmış. Kim o ipi sıkıca tutarsa (üzerinde yazılı olan) ismi azam onu korur. Cinler ona herhangi bir zarar veremez; o ipe tırmandıkkça kurtulur ve huzur bulur. Ben bunu efsun yolu ile (öğrendim) ve size söylüyorum; sakın cinler arasında bunu konuşmayın!. .)

3. 20 Barışseverlik

İnsanlığın huzur içinde yaşaması, gelecek planlarının sükûnetle icrası için milletler birbiri ile barış içerisinde hareket etmelidir. Devletlerin kendi haklarını korumaları ve bu açıdan meşru müdafaa tedbirleri alması “barış” kavramına zıt değildir ancak başka milletlerin hukukunu zedeleyecek tavırlar devletler arasındaki barışa zarar verebilir.

Türk milleti bir bütün halinde geçmişten günümüze daima barıştan yana olmuş, başka milletlerin hukukuna riayet etmiş ve “sulhu umumi” kavramıyla dünya barışını savunmuştur. Bu prensip gereği güçlü oluşunu bir savaş sebebi olarak görmemiş ve mümkün oldukça savaşa mesafeli durmuştur.

Değerlerimizde barış, yalnızca devletlerin birbirine karşı duruşu olarak işlenmekle kalmamıştır. Toplumdaki fertlerin birbirlerine yaklaşımı, akranların tutumları, komşu, ahab, akrabaya bakış açılarına kadar yayılmıştır. Bir incelik olarak barış kavramı; gönül incitmemek, insanlarla iyi geçinmek, aşkı zedelememek anlamlarına kadar yayılmıştır. Belki bu nazik bakış açısıyla toplumda hassasiyet kazanan şahıslar, milletlere de barış içinde yaklaşmayı yeğlemişlerdir.

Yüksek bir aşk macerasından bahseden Hüsnü Aşk, bize sulh kavramının sözünü ettiğimiz ince yanlarıyla sevgiliyi darıltmaktan imtina edilmesiyle güzel örnekler sunmaktadır:

*Dil-teng olayım ve mühr-ber-leb
Darılmaya tek o gonca-meşreb
Kan yutayım etmeyim anı fâş
El yâreme olmasın nemek-paş
Yansın gamına bu cân-ı bî-bâk
Tek gamzesi olmasın zehir-nâk*

(-Artık bundan sonra- ben gönlümü daraltacak ve ağzıma suskunluk mührü vuracağım... Yeter ki o gonca huylu (sevgili) bana darılmasın! Kan yutacak ama sırrımı açığa vurmuyacağım ki eller yarama tuz ekmesin! Hiçbir şeye aldırış etmeyen bu canım onun derdi ile yansın da yeter ki onun kızgın bakışı(nın kılıcı) zehir saçmasın!)

4. Sonuç ve öneriler

Araştırmada Hüsnü Aşk'ın incelenmesi neticesinde belirlenen değerler; *sevgi, güzellik, edep, azim ve sebat, belagat, sabır, vefa, fedakarlık, ahlaklı olmak, gelenek ve göreneklere bağlılık, saygı ve*

hürmet, aile sevgisi, ümitvar olmak, aidiyet ve birlik, geçmişe bağlılık, tefekkür, affedicilik, asalet, sahiplenmek ve sahiplenilmek, barışseverlik olarak yer almaktadır. Bu çalışmada eserde sık kullanılan değerler verilmeye çalışılmıştır. Araştırmada evrensel değerlerin yanısıra özellikle Türk toplumu için büyük önem arz eden değerlerin vurgulandığı da görülmüştür. Hüsnü Aşk Türk tarihinin dönüm noktasına rastgelen bir eserdir. Kimileri Kuğunun Son Şarkısı (Ayvazoğlu, 2015) kimileri Osmanlı'nın son büyük şairi olarak nitelendirse de küllerinden kendi yaydığı kıvılcım ile dirilen Türk Milleti gibi sonsuza uzanacak bir şaheserin müellifidir Galib Dede. Victoria Holbrook'un deyimiyle bir edebi aslandır O. Şiir dilinin kafesinde dönen bir aslan. Osmanlıdaki şiir üretimi dünya tarihindeki en geniş edebi üretim olabilecek kadar hacimliyen alıntılanan ve tartışılan şiir listesi çok kısıtlıdır. (Holbrook 1998,s. 18)

Alandaki çalışmalar incelendiğinde Güven (2014) Türk Efsanelerinin Değerler Eğitimi Bakımından İncelenmesi ve Deveci, Belet ve Türe (2013) Dede Korkut Hikayelerinde Yer Alan Değerler isimli eserlerde en sık rastlanan değerlerin sevgi ve saygı olduğu görülmüştür. Bu bağlamda bu eserlerin sonuçları bu çalışmanın bulgularıyla örtüşmektedir. Yine Eker ve Yıldırımın (2017) Değerler Eğitimi Açısından Ziya Gökalp' e Ait "Altın Işık" adlı eserin incelenmesi çalışmasında en fazla işlenen değerlerin sevgi değeri olduğu bulgusu yapılan bu çalışma ile bir benzerlik göstermektedir. Kurtoğlu (2017) Aşık Veysel'in Şiirlerini Değerler Eğitimi Açısından Okumak adlı eserinde elde edilen bulgular ile bu çalışmada elde edilen bulgular arasında bir paralellik gözlemlenmiştir. Eserde hem fiziki güzellik hem de karakter güzelliği sıkça vurgulanan değerler arasındadır. Güzellik değeri Güven (2014), aile sevgisi ve birliği değeri Deveci, Belet ve Türe (2013), azim, sebat ve mücadelelilik değeri Kurtoğlu (2017), barış değeri Gülçin, Şahin, Özberk ve Eriş (2014), vefa değeri Kılıç (2016), geçmişe ve tarihsel mirasa bağlılık değeri Karagöz (2018), aile sevgisi ve birliği değeri Erdem ve Dağ (2017), ahlaklı olmak değeri Özdemir ve Tulumcu (2017), ümitvar olmak değeri Sürmeli (2015), saygı ve hürmet değeri Akay (2018) çalışmalarında verilmiştir. Ayrıca aidiyet ve birlik, tefekkür, affedicilik, asalet, sahiplenmek ve sahiplenilmek, gelenek ve göreneklere bağlılık değerleri de yapılan bu çalışmalarda farklı başlıklar altında vurgulanmıştır. İşte bu çalışma yabancı araştırmacıların da belirttiği sonsuz kültür birikimimizle sakladığımız biriktirdiğimiz çeyiz sandığımızdan bir danteldir. Bu dantel göz nuruyla birlikte bütün bir geleneğin de hülasesidir.

Bütün bunlardan hareketle, Galip Dede'nin Hüsn ve Aşk'ı gelecek nesillerle tanıştırılması gereken değerler eğitimi bakımından mükemmel tezyin edilmiş bir eserdir. İçinde barındırdığı değerler bakımından zengin olması nedeniyle Hüsnü Aşk adlı eserin ortaokul düzeyinde sadeleştirilerek hikayeye çevrilmesi ve Türkçe ders kitaplarında okuma metni olarak kullanılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akay, İ. (2018). Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın çocuk romanlarında yer alan kök değerler. *Turkish Studies Language/Literature*, 13/28, 1-30.
- Akbaş, O. (2008). Değer eğitimi akımlarına genel bir bakış, *Değerler eğitimi dergisi*, 6/16, 9-27
- Altun, K. (2000). Hüsnü Aşk'ta gece nur-i siyahtan aydınlığa. *İlmi Araştırmalar Dil, Edebiyat, Tarih İncelemeleri*, 10, 9-18.
- Aydın, M. Z. (2010). *Okulda değerler eğitimi*. Eğitime Bakış, 6/18, 16-19
- Ayvazoğlu, B. (2015). *Kuğunun son şarkısı*, Kapı Yayınları: İstanbul
- Banarlı, N. S. (1998). *Resimli Türk edebiyatı II*, Milli Eğitim Basımevi: İstanbul
- Çelik, H. (2015). Bendi Mustafa baba divanı'nda edebi tür ve tarzlar. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 4/1 443-464

- Çırak, G., Şahin, D., Özberk, E., Eriş, H. (2014). 5. Sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin ilettiği değerler açısından incelenmesi. *Mediterranean Journal Of Humanities*, 4/1, 83-95.
- Demirel, Ş. (2005). Hüsnü a, Aşk'ta ateşle ilgili teşbih unsurları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15/2, 81-105
- Deveci, H. Belet, D. ve Türe, H. (2013). Dede Korkut hikayelerinde yer alan değerler. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(46), 294-321
- Doğan, M. N (2015). *Şeyh Galib Hüsnü Aşk*, Yelkenli Yayınevi: İstanbul
- Duran, E. ve Ercan, E. (2018). Fabılların değerler eğitimindeki önemi. *Gelecek Vizyonlar Dergisi*, 2/1, 31-43.
- Eker, C. ve Yıldırım, K. (2017). Değerler Eğitimi açısından Ziya Gökalp'e ait *Altın Işıkkadlı* eserin incelenmesi. *Karaelmas Journal Of Educational Sciences*, 5, 30-38.
- Erdem, M. ve Dağ, B. (2017). Battal-nâme'nin değerler eğitimi açısından incelenmesi. *Uluslar arası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1/1, 24-35.
- Girmen, P. (2013). Türkçe eğitiminde atasözleri ve değer eğitimi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11/25, 117-142.
- Güven, A. Z. (2014). Türk efsanelerinin değerler eğitimi bakımından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11/26, 225-246.
- Holbrook, V. (1998). *Aşkın Okunmaz Kıyıları: Türk Modernitesi Ve Mistik Romans*, İletişim Yayınları: İstanbul
- Kaplan, M. (2007). Şeyh Galib'in şiir anlayışı. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 455-465
- Karagöz, B. (2018). Emin Özdemir'in çocuk kitaplarına değerler eğitimi bağlamında bir bakış: bir çözümleme çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 31, 63-85.
- Kardaş, S. (2013). Divan şiirinde sihir ve büyü'nün kaynağı. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 29-46
- Kardaş, M. N. (2015a). Orhun Abidelerinin Türkçe öğretiminde değer aktarımı bakımından önemi II. Kültigin abidesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, Hüseyin Hüsnü Tektaşık Özel Sayısı*, 1, 133-149.
- Kılıç, Y. (2016). Süheyl ü Nevbahar'ın değerler eğitimi bakımından önemi. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13/1, 457-493
- Kolaç, E. (2010). Hacı Bektaş Velî Mevlana ve Yunus felsefesiyle Türkçe derslerinde değerler ve hoşgörü eğitimi. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 55.
- Kurtoğlu, F. S. (2017). Aşık Veysel'in şiirlerini değerler eğitimi açısında okumak. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 83, 101-123.
- Levend, A. S. (2015). *Divan Edebiyatı Kelimeler ve Remizler Mazmunlar ve Mefhumlar*, Dergah Yayınları: İstanbul
- Özdemir, M. ve Tulumcu, F. (2017). Değerler eğitiminde edebi eserlerden yararlanma: Fatma Aliye'nin Muhadarat romanı örneği. *Özgün Araştırma*, 7/4, 720-729.
- Sallabaş, M. E. (2012). Ömer Seyfettin Hikayeleri'nin Türkçe öğretiminde değer aktarımı bakımından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 59-68.

-
- Sürmeli, A. (2015). *Peyami Safa'nin romanlarında değerler eğitimi ve Türkçe. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı*, Malatya.
- Şenel, H. (2013). Hayriyye-i Nb'de aktarılan değerler, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8/1, 2501-2524.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Seçkin Yayınevi, Ankara